

Memòria 2010

Sumari

L'Observatori	3
Promoció dels Desc com a drets fonamentals	7
El dret a l'habitatge com a dret humà fonamental	15
El dret a l'alimentació i a la sobirania alimentària	23
Els Desc i les dones	31
Resum econòmic	33

■ L'OBSERVATORI

Introducció

El 2010 ha estat un any marcat per l'aprofundiment de la crisi econòmica i de la mercantilització de bens indispensables per dur a terme un projecte de vida autònom. El Govern espanyol, a instàncies de les empreses internacionals de taxació de deute, d'organismes internacionals però també dels representants de la patronal i de les entitats financeres estatals, ha optat per retrocedir en la protecció de drets socials bàsics com ara els drets laborals, la seguretat social i un habitatge digne. Alhora, ha desatès els compromisos assumits en matèria de cooperació internacional al desenvolupament.

D'una banda, en l'àmbit laboral s'ha aprovat una nova reforma laboral que agilitza els acomiadaments, promou les empreses de treball temporal i fomenta els contractes precaris entre els joves. Paral·lelament, s'ha baixat els sous dels funcionaris i s'ha endarrerit l'edat de jubilació. D'una altra banda, la protecció del dret a un habitatge digne de les famílies que no poden fer front al pagament de la hipoteca s'ha deixat en mans de bancs i caixes.

Així, tot i el consens social generat en torn a la necessitat d'una reforma del procediment d'execució hipotecària que permeti la dació de l'habitatge en pagament del deute, el Govern ha continuat oposant-s'hi. Això fa que aquestes persones es quedin sense casa i endeutades de per vida. Tampoc s'ha aprovat cap mesura orientada a aturar els milers de desnonaments per motius econòmics que s'estan produint des de l'esclat de la crisi. Finalment, en l'àmbit de la cooperació, tot i els impactes de la crisi en els països empobrits, el Govern va anunciar una retallada de més de 900 milions d'euros, al mateix temps que promovia la internacionalització de les empreses espanyoles amb recursos de la cooperació al desenvolupament.

Davant d'aquest panorama, l'Observatori, en la V Edició del Curs de Drets Socials, però també a partir d'altres iniciatives com ara la Primera Edició del Curs sobre el Dret a un Habitatge Digne i a la Ciutat, les jornades sobre El treball davant la crisi econòmica global, o la publicació "*Los derechos sociales como derechos justiciables: potencialidades y límites*", va promoure el debat entorn la necessitat de *repensar els dret socials com a oportunitat davant la crisi*.

Sota aquesta premissa es va presentar la V Edició del Curs de Drets Socials, al llarg del qual, durant tretze sessions, es van abordar qüestions com l'exigibilitat dels drets socials davant jutjats i tribunals, els límits i les possibilitats de l'enfocament de drets humans en les polítiques de cooperació internacional, i les lluites i reptes per la sobirania alimentària.

La voluntat d'organitzar un *Curs anual sobre el Dret a un Habitatge Digne i a la Ciutat*, per la seva banda, sorgeix com a resultat de la tasca específica de promoció del dret a un habitatge digne que ha vingut fent l'Observatori al llarg dels darrers anys, i té com a objectiu repensar les polítiques d'habitatge des d'una perspectiva de drets. Una perspectiva que situï l'habitatge com a bé d'ús, destinat a satisfer necessitats habitacionals bàsiques, i no pas com a bé d'inversió.

La perspectiva des de la qual es van promoure els espais de reflexió no ha estat simplement defensiva, sinó que aposta, en diferents àmbits, tant per una reinvençió garantista dels drets socials clàssics com per la reivindicació de nous drets. Així, les jornades *El treball davant la crisi econòmica global* van tenir com objectiu promoure un debat entre activistes, sindicalistes, economistes i juristes crítics respecte iniciatives basades en criteris de sostenibilitat ecològica, de reconeixement del treball domèstic i de cura, i de repartiment equitatiu de la renda que situen el benestar de les persones en el centre del debat.

En aquest mateix sentit, la publicació "*Los derechos sociales como derechos justiciables: potencialidades y límites*", es proposa discutir els principals arguments de dret positiu, econòmics i polítics, que acostumen a esgrimir-se contra la justiciabilitat dels drets socials.

Alhora que s'atenia la restricció de drets en l'àmbit estatal, s'ha prestat especial atenció a l'impacte de la crisi en els països empobrits. Amb aquest objectiu en ment s'ha participat activament en la Campanya "Qui deu a qui?" i s'ha organitzat el seminari internacional *La vulneració de Drets Humans per part de les empreses transnacionals a Amèrica Llatina*. Igualment, juntament amb d'altres organitzacions i xarxes internacionals, s'ha impulsat l'elaboració de l'informe *El acaparamiento de tierras y la nutrición. Desafíos para la gobernanza mundial* que analitza la situació del dret a l'alimentació i a la nutrició al món.

En resum, al llarg del 2010 es van tractar qüestions com la construcció democràtica del dret a l'habitatge i a la ciutat, l'articulació del dret a la sobirania alimentària com a nou dret social, la necessitat d'una moratòria dels desnonaments per motius econòmics i d'una reforma del procediment d'execució hipotecària que permeti la dació en pagament, la justiciabilitat dels drets socials o la sortida en fals que suposen els retrocessos en matèria laboral i la promoció de les empreses transnacionals com agents de la cooperació al desenvolupament.

Presentació de l'entitat

L'Observatori es va crear el 1998 amb motiu del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans amb la finalitat de promoure una visió integral dels Drets Humans que reconegui que els drets humans -civils, polítics, econòmics, socials i culturals- són drets fonamentals de totes les persones.

La vulneració dels drets humans obeeix especialment a les desigualtats de poder existents a la societat. Tanmateix, la percepció devaluada dels drets socials en relació a d'altres drets considerats fonamentals requereix accions específiques. Accions orientades d'una banda a desmuntar la vigència, entre els operadors jurídics, de la tesis dels drets socials com a simples principis rectoros o com a drets no justiciables, i d'una altra banda, a fomentar la interpretació dels drets a partir dels principis d'indivisibilitat, interdependència i universalitat dels drets humans.

En aquest sentit, l'Observatori duu a terme accions de promoció dels drets socials com a drets fonamentals, participa en campanyes locals i internacionals de reivindicació de drets, i realitza accions d'investigació i denúncia. Tot plegat amb l'objectiu de fer dels drets expectatives plenament exigibles davant del poder, i en instruments aptes per garantir les necessitats bàsiques i l'autonomia de llurs destinataris.

Per dur a terme la seva tasca, l'Observatori treballa les següents temàtiques:

- Promoció dels DESC com a drets fonamentals, amb especial èmfasi en els drets socials de les dones i les persones immigrades
- El dret a l'habitatge i a la ciutat
- El dret a l'alimentació i a la sobirania alimentària
- Impacte de la contractació de deute extern en el gaudiment dels drets socials

Aquestes temàtiques es treballen a partir de diferents accions:

- a. Organització de fòrums, seminaris i cursos de formació
- b. Participació en campanyes i en accions d'incidència política
- c. Elaboració d'estudis i publicacions

Totes tres temàtiques es promouen a partir de 3 àmbits d'acció:

1. Amèrica Llatina: mitjançant projectes de cooperació internacional, l'Observatori treballa principalment a la zona andina d'Amèrica Llatina i al Paraguai.
2. Catalunya: a partir del treball en xarxa, de la participació en campanyes, i d'accions d'incidència política i de formació.
3. Internacional: mitjançant la incidència a Nacions Unides i la implicació en xarxes i campanyes.

L'Observatori forma part de les següents xarxes:

- International Network for Economic, Social and Cultural Rights (ESCR-Net)
- Habitat International Coalition (HIC)
- Federació Catalana d'ONG de Drets Humans
- Observatori Internacional del Dret a l'Alimentació i la Nutrició

I participa activament en la campanya: "Qui deu a qui?"

A més, l'Observatori és membre del Consell de l'Habitatge Social de Barcelona i de l'Observatori de Drets Humans a la Ciutat promogut per part de la Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona.

Membres de l'Observatori

Junta Directiva: Eva Labarta, Presidenta, Secretària del Col·legi d'Advocats de Barcelona; Gerardo Pisarello, Vicepresident, professor de Dret Constitucional de la Universitat de Barcelona; Jaume Asens, Secretari, vocal de la Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats de Barcelona; Celeste Arella, vocal, membre de Dones Juristes; Antonio Martín, vocal, membre de l'Associació Catalana de Juristes Demòcrates; Jaume Saura, vocal, President de l'Institut de Drets Humans de Catalunya.

Membres: Associació Catalana de Professionals per a la Cooperació (ACPC); Fundació Comaposada-UGT de Catalunya; Fundació Interarts; Juristes sense Fronteres; Associació Catalana de Defensa dels Drets Humans; Fundació Pau i Solidaritat - CCOO de Catalunya; Dones Juristes; Institut de Drets Humans de Catalunya.

Observadors: Amnistia Internacional – Catalunya; Creu Roja – Catalunya.

Ubicació: Passatge del Crèdit 7, principal - 08002 Barcelona -Tel: 93 302 68 82

Web i mail: mail@observatoridesc.org - <http://www.observatoridesc.org>

■ Promoció dels desc com a drets fonamentals

Accions de formació

Cinquena Edició del Curs de Drets Socials: “Els drets socials com a oportunitat davant la crisi”

Del 14 d'abril al 3 de juny de 2010

Lloc: Centre Cívic Pati Llimona

Organitzat per: Observatori DESC

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya

La Cinquena Edició del Curs de Drets Socials va constar de 13 sessions, dividides en dos blocs. En el primer bloc es va tractar l'exigibilitat dels drets socials, tant en l'àmbit internacional i europeu, com en l'estatal i autonòmic. També es va analitzar què significa

l'enfocament de drets en la cooperació internacional des d'una perspectiva crítica.

En el segon, es va discutir sobre debats de plena actualitat com són les dones i els drets socials, el dret a l'alimentació adequada i la sobirania alimentària, la cultura lliure i el dret a l'habitatge i a la ciutat.

En la darrera sessió es va presentar el llibre elaborat per l'Observatori DESC: *Els drets socials com a drets justiciables: potencialitats i límits*, de Gerardo Pisarello (ed.), Aniza García i Amaya Olivas.

Per afavorir el màxim d'audiència es van oferir diverses modalitats d'assistència amb diferents preus. En tots els casos es van fer descomptes per a persones en atur, estudiants, o amb treballs precaris. Aquesta flexibilitat va possibilitar l'assistència d'unes 30 persones per sessió. La valoració del públic assistent va ser del tot favorable tant a la temàtica, com a la presentació de les lliçons, professorat, etc.

PRIMER BLOC: L'EXIGIBILITAT DELS DRETS SOCIALS

- Dilluns 19 d'abril
Els drets socials des de la perspectiva internacional: possibilitats i límits
- Dimecres 21 d'abril (Taula rodona)
“L'enfocament de drets” en la cooperació internacional al desenvolupament: de la retòrica als fets
- Dilluns 26 d'abril
Els drets socials a la UE: valoració de la presidència espanyola
- Dimecres 28 d'abril
Els drets socials en el constitucionalisme espanyol: de la Constitució del 78 als Estatuts d'Autonomia

SEGON BLOC: DEBATS EN MATÈRIA DE DRETS SOCIALS

- Dilluns 3 de maig
Dones, drets socials i ciutadanes
- Dilluns 10 de maig
El dret a la cultura lliure
- Dimecres 12 de maig
La defensa del dret a la cultura per part de la societat civil
- Dilluns 17 de maig
Sobirania Alimentària i Dret a l'Alimentació Adequada
- Dimecres 19 de maig
Lluites i reptes per la sobirania alimentària
- Dilluns 24 de maig
Del dret a l'habitatge al dret a la ciutat
- Dimecres 26 de maig
Ciutat i drets socials: línies per a l'acció

Jornades de debat: El treball davant la crisi econòmica global

4 i 5 de juny de 2010

Lloc: Col·legi d'Advocats de Barcelona

Organitzat per: Observatori DESC i el Centre de Treball i Documentació (CTD)

Amb el suport de:

La crisi que afecta l'Estat espanyol és una crisi sistèmica, que requereix canvis radicals en el model econòmic i social. Així, davant els intents de fer-li front menystenint els drets laborals de la població treballadora és important avançar en la construcció d'alternatives.

Amb aquesta idea, l'Oficina de Promoció de la Pau i els Drets Humans, l'Observatori DESC i el Centre de Treball i Documentació (CTD) van decidir dur a terme unes jornades de debat amb activistes, juristes, sindicalistes i economistes crítics.

Al llarg de les mateixes es van analitzar, en primer lloc, les conseqüències de l'actual concepció mercantilista dels drets tant sobre la gent treballadora com sobre el planeta. En aquest sentit, es van avaluar els límits i les oportunitats del dret del treball en el context de crisi econòmica global. En segon lloc, es van exposar, des d'una perspectiva crítica, iniciatives basades en criteris de sostenibilitat ecològica, de reconeixement del treball domèstic i de cura, i de repartiment equitatiu de la renda que situen el benestar de les persones en el centre del debat.

Els debats de la jornada han estat recollits en una publicació que veurà la llum al llarg del 2011.

Programa

4 de juny 17h La mercantilització del treball com a sortida en fals

- Xavier Badia, director de l'Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans
- Gerardo Pisarello, Observatori DESC, professor de dret constitucional de la UB
- Albert Recio, professor d'economia aplicada, Universitat Autònoma de Barcelona

Taula rodona. Modera: Mercè Campabadal, CCOO Catalunya

- Nunzia Castelli, professora de dret del treball, Universitat de Castilla La Mancha
- Joaquim Sempere, professor de sociologia, Universitat de Barcelona – CTD
- Vidal Aragonés, advocat laboralista, Col·lectiu Ronda

5 de juny Taula rodona. Per una economia sostenible centrada en les persones

Taula rodona. Modera: Laura Pelay, UGT- Catalunya

Cristina Carrasco, professora de teoria econòmica, Universitat de Barcelona - Alex Boso Gaspar, Xarxa de Renda Bàsica - Jordi Via Llop, Xarxa d'Economia Solidària

Actors de futur. Formes alternatives— Chekir El Amrani, Avalots, UGT - Tània Pérez, Acció Jove, CCOO — Nicolás Sguiglia, Oficines de drets socials

Cloenda: Alfons Barceló, CTD

Seminari: La vulneració de drets humans per part de les empreses transnacionals a Amèrica Llatina.

23 de novembre de 2010

Lloc: Pati de Columnes del Col·legi d'Advocats de Barcelona

Organitzat per: Observatori DESC i la Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats de Barcelona

Amb la col·laboració de: Observatori del Deute en la Globalització

Nina Pacari, magistrada indígena de la Cort Constitucional de l'Equador, va impartir la conferència: "*Els drets dels pobles indígenes davant la globalització*". **Juan Hernández Zubizarreta, Prof. de Dret del Treball de la Universitat del País Basc**, autor de *El negocio de la responsabilidad. Crítica de la responsabilidad social corporativa de las empresas transnacionales*, publicat per Icaria al 2009, va intervenir amb la ponència: "*La (i)responsabilitat jurídica de les empreses transnacionals*".

Nina Pacari, nom Kichwua que significa "Sol del amanecer", és sens dubte una de les dirigents indígenes més destacades de l'Equador. Fundadora i membre des de 1995 del Moviment d'Unitat Plurinacional Pachakutik-Nuevo País, braç polític de la Confederació de Nacionalitats Indígenes de l'Equador (CONAIE), ha ocupat importants càrrecs a nivell polític.

Ha estat membre de l'Assemblea Nacional Constituent, diputada nacional, vicepresidenta del Parlament i cancellera, alhora que va ser la primera dona indígena Ministra de Relacions Exteriors a la història de l'Equador. Coneguda per la seva visió crítica i la seva honestat, entre els temes d'investigació destaquen la participació política de la dona indígena i la plurinacionalitat.

El seu darrer llibre *Todo puede ocurrir*, Universitat Nacional Autònoma de Mèxic, 2007, està dedicat precisament a desgranar l'abast de la incursió dels pobles indígenes en l'accés al poder. El principi que guia la seva acció és que només un poble que té memòria pot tenir esperança.

Actualment és magistrada de la Cort Constitucional, càrrec en el qual ja s'ha destacat per defensar els drets dels pobles indígenes, emetent l'únic vot particular en la controvertida sentència que avala la constitucionalitat de la Llei de Minería de 2009.

La vulneració de drets humans per part de les empreses transnacionals a Amèrica Llatina

23 de novembre - 18:30h - 20:00h
Col·legi d'Advocats de Barcelona (Pati de columnes)

Presentació

David Minoves, Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya

Jaume Asens, Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats - Observatori DESC

Els drets dels pobles indígenes davant la globalització econòmica

Nina Pacari, Magistrada de la Cort Constitucional de la República de l'Equador

La (i)responsabilitat jurídica de les empreses transnacionals

Juan Hernández Zubizarreta. Prof. Dret del treball. Universitat del País Basc

* Es prega confirmar assistència a: info@descweb.org ó bé trucant al: 93.302.68.82

Organitzen:

Amb la col·laboració de:

Amb el suport de:

La visita a Barcelona de la Doctora Pakari va tenir una acollida significativa per part dels mitjans de comunicació. En aquest sentit, destaca l'entrevista apareguda a El País, el 17 de desembre, amb el següent títol "He sufrido más por ser indígena que por ser mujer".

Seminari: Reptes del Nou constitucionalisme llatinoamericà

24 de novembre de 2010

Lloc: Sala de Professors de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona

Organitzat per: Observatori DESC i l'Institut de Drets Humans de Catalunya

El 24 de novembre, per tal d'aprofitar la visita a Barcelona de la magistrada indígena, Nina Pacari, i del Professor de Dret del treball, de la UPB, Juan Hernández Zubizarreta, es va organitzar un seminari a la Facultat de Dret.

Programa

Presentació:

- Jaume Saura, professor de dret internacional públic UB i President de l'Institut de Drets Humans de Catalunya
- Gerardo Pisarello, Gerardo Pisarello, Profesor de Dret Constitucional i Vicepresident de l'Observatori DESC

Conferència principal:

- *Plurinacionalitat, pobles indígenes i drets humans*. Nina Pacari. Magistrada del Tribunal Constitucional de la República de l'Equador.

Taula rodona amb:

- Marco Aparicio, Prof. Dret Constitucional, Universitat de Girona.
- David Bondia, Prof. de dret internacional públic de la UB i Director de l'Institut de Drets Humans de Catalunya.
- Juan Hernández Zubizarreta. Prof. Dret del treball. Universitat del País Basc.

L'acte es va adreçar a estudiants i professors de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona amb l'objectiu d'afavorir un debat respecte l'acompliment dels drets humans des d'una perspectiva respectuosa amb els drets dels pobles indígenes. Com es veu al programa, juntament amb la conferència principal hi va haver una taula rodona per tal d'introduir elements per al debat.

Accions d'incidència i participació en campanyes

Campanya "Qui deu a qui?"

"Qui deu a qui?" és una campanya d'àmbit estatal conformada per més de cinquanta organitzacions, que treballa per l'abolició del deute extern realitzant accions de denúncia, formació i incidència política. L'Observatori hi participa activament. Al 2010, la campanya va dur a terme les següents actuacions:

D'una banda, **va advertir que** la reforma dels Fons d'Ajuda al Desenvolupament (FAD) del Govern abocarà als països del Sud més empobrits a una nova crisi de deute extern i que, per tant, **els nous crèdits FAD seguiran permetent la violació dels drets humans amb fons dels contribuents.**

D'una altra banda, **va presentar les seves crítiques i propostes per a la reforma de FAD i CESCE davant la Comissió de Cooperació del Congrés dels Diputats**, considerant que la reforma del FAD que vol el Govern suposa més deute extern i consolida la manca de control sobre fons públics de cooperació i suport a la internacionalització de l'empresa espanyola, deixant la porta oberta a la violació de drets humans i a la generació de deutes il·legítics.

També, davant els dos projectes de Llei amb els quals el Govern pretén reformar FAD i CESCE, la campanya "Qui deu a qui?", juntament amb gairebé un centenar d'organitzacions locals, estatals i internacionals, **va fer públic un document de preocupacions i demandes claus per acabar amb la problemàtica del deute i revertir la situació que pateixen els pobles del Sud**, a fi que fossin tingudes en compte en l'elaboració de les Lleis que es van tramitar al Parlament.

També **va demanar al Govern espanyol la cancel·lació del deute d'Haití amb l'Estat espanyol**, afegint-se així a la crida mundial per una resposta urgent, persistent i solidària amb el poble d'Haití que inclogui la cancel·lació immediata e incondicional de l'il·legítim deute extern que fins el dia d'avui se li ha estat cobrant a aquest país.

A més, **va participar amb Enlazando Alternativas**, una xarxa birregional de centenars d'organitzacions de la societat civil d'Europa, Amèrica Llatina i el Carib, **en la realització de la 4a Cimera i la creació del Tribunal Permanent dels Pobles**. Aquesta acció es va dur a terme a Madrid, com a resposta a la Cimera Oficial de Caps d'Estat de la Unió Europea i Amèrica Llatina i Carib.

El Tribunal Permanent dels Pobles és, per la seva banda, un tribunal de caràcter no governamental des d'on jutjar els crims de tipus econòmic, social i ambiental perpetrats per les multinacionals amb la connivència dels Governos. Es va comptar amb un nodrit jurat format per desatacades personalitats com Judith Chomsky, Carlos Taibo, Perfecto Andrés Ibáñez, Marcos Arruda, Ana Esther Ceceña, entre d'altres

Realització de tallers en el marc del Fòrum Social Català

El Fòrum Social Català va tenir lloc els dies 30 i 31 de Gener de 2010 a l'edifici històric de la Universitat de Barcelona. L'Observatori DESC va **participar en l'organització de quatre tallers**, que es detallen a continuació.

En relació al dret a l'habitatge i a la ciutat, l'Observatori DESC va participar en l'organització del **Fòrum Hipotecari Autòmic**, en què es va crear un espai de diàleg, anàlisi i debat conjunt en el qual tots els assistents van tenir l'oportunitat de manifestar les seves impressions i expressar les seves propostes de canvi i solució a la greu situació de crisi econòmica i social. Van participar com a ponents, més enllà de l'Observatori, col·lectius d'afectats per les hipoteques, ADICAE, la Plataforma d'Afectats per les Hipoteques, associacions de consumidors, entitats socials i associacions de persones migrades.

L'Observatori també va participar en el taller sobre les **"Propostes populars entorn l'habitatge. Esclafant les bombolles immobiliàries!"**. Concretament, l'Observatori va promoure la presència d'Anna Sugranyes, Secretària General de la Coalició Internacional per l'Habitatge, HIC, i de Sebastián Tedeschi, director del programa Amèriques del Centre Internacional pel Dret a l'Habitatge i Contra els Desnonaments (COHRE).

Com a membres actius de la Campanya "Qui deu a qui?", l'Observatori va participar en l'organització del taller sobre **"Transnacionals espanyoles: agents de desenvolupament?"**. En aquest es va realitzar una dinàmica on es van exposar els impactes sobre els drets humans de les empreses transnacionals a Amèrica Llatina.

Finalment, com a membres de l'Aliança per la Sobirania Alimentària dels Pobles, l'Observatori va participar en l'organització del taller **"Cap a la construcció de la Sobirania Alimentària: Aliança per la Sobirania Alimentària dels Pobles"**, que va agrupar organitzacions ecologistes, productors alimentaris i ONGs de cooperació al desenvolupament i drets humans. La trobada tenia com a objectiu facilitar l'intercanvi d'idees entre els diferents col·lectius per avançar en la construcció d'una agenda comuna.

Treball amb Nacions Unides: Coordinació conjunta amb l'Institut de Drets Humans de Catalunya de l'Informe sobre l'Estat espanyol per a l'Examen Periòdic Universal (EPU)

Els dies 5 i 7 de maig de 2010, l'Estat espanyol es va sotmetre a l'Examen Periòdic Universal (EPU) orientat a analitzar la protecció, garantia i gaudi de tots els drets humans en els 192 Estats membres de les Nacions Unides. És a dir, a diferència del que venia succeint anteriorment, finalment es disposa d'un mecanisme d'avaluació dels drets civils, polítics, econòmics, socials i culturals.

Tot i ser conscients de les importants limitacions del nou mecanisme: impossibilitat de que les ONGs puguin prendre la paraula, carència d'un òrgan independent d'avaluació i, per tant, les dificultats per aconseguir una visió crítica des de la resta d'estats, etc., l'Observatori, juntament amb l'Institut de Drets Humans de Catalunya, van decidir fer-ne ús. Concretament, des de les dues entitats es va coordinar la presentació d'un informe alternatiu al que lliurava el Govern central sobre la situació dels drets humans (civils, polítics, econòmics, socials i culturals). L'informe es va presentar a l'Oficina de l'Alt Comissionat de Nacions Unides pels Drets Humans, òrgan encarregat de recopilar i completar tota

la informació procedent dels mateixos òrgans de NNUU, però també de les organitzacions socials per dur a terme l'EPU.

Van participar en l'elaboració de l'informe: l'Observatori del deute i la globalització, encarregat d'avaluar la política de cooperació internacional i la promoció de les empreses espanyoles; la Confederació d'Organitzacions d'agricultors (COAG) juntament amb l'Organització de Consumidors/ers de Catalunya (LOCUC) i la Plataforma Som lo que sembrem, pel que fa a la situació del dret a l'alimentació; l'Observatori DESC i Prohabitatge en quant al dret a l'habitatge; la situació de les persones amb discapacitat, etc. (Veure Annex No. 15: Informe elaborat des de les organitzacions i presentat davant l'Alt Comissionat de Drets Humans sobre l'acompliment dels drets humans per part del Govern espanyol).

A partir d'aquest informe, i seguint les recomanacions de les organitzacions amb experiència de treball en l'àmbit de NNUU, es van elaborar un seguit de preguntes que recullen les qüestions tractades en l'informe elaborat des de les organitzacions i que abraçaven tant temes d'àmbit intern com de relacions exteriors.

Podeu consultar l'informe a la web de l'Observatori.

Principals comunicats impulsats per l'Observatori:

Manifest: Les ONG catalanes rebutgen la militarització de l'ajuda que s'està donant a Haití

L'Observatori DESC, conjuntament amb d'altres ONG catalanes, van rebutjar la militarització de l'ajuda que s'estava donant a Haití i van exigir que l'ajuda a la reconstrucció del país sigui de qualitat, deslligada d'interessos comercials i sense deute extern.

Comunicat: El govern espanyol el primer d'Europa en ratificar un nou tractat que possibilita l'accés a la justícia per als drets socials

L'Observatori DESC, conjuntament amb Amnistia Internacional i el Centro por los Derechos Económicos y Sociales, va informar a través d'un comunicat que l'Estat espanyol ha estat el primer d'Europa a convertir-se en Estat Part d'un nou mecanisme de la ONU que permetrà que les persones acudeixin a les Nacions Unides demanant justícia en el cas de vulneracions del dret a un habitatge adequat, a l'alimentació, l'aigua, la salut, l'educació i altres drets econòmics, socials i culturals, tal com ja succeeix des de fa dècades amb els drets civils i polítics. El podeu trobar a la web de l'Observatori.

Comunicat amb motiu de les crítiques al nou codi ètic policial

L'Observatori DESC, l'Institut de Drets Humans de Catalunya, l'Associació Catalana de Defensa dels Drets Humans, SOS Racisme Catalunya, Justícia i Pau i l'Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans, van criticar les reaccions dels sindicats policials i d'alguns grups polítics davant la proposta d'un codi ètic per a la policia de Catalunya i reclamen que tingui caràcter vinculant

Publicacions

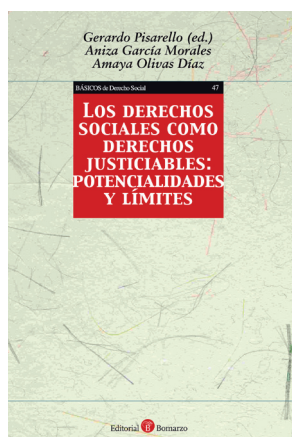
Els drets socials com a drets justiciables: potencialitats i límits

14 febrer de 2010

Autors: Gerardo Pisarello (ed.), Aniza García i Amaya Olivas

Editorial: Bomarzo

Data de publicació: 2010

La satisfacció de certs drets socials, des del dret a un habitatge o a unes condicions de treball dignes, fins al dret a una educació, a una atenció sanitària o a un ambient adequats, constitueix una condició material bàsica per dur una vida digna, desenvolupar lliurement la personalitat i participar en els assumptes públics. Tot i llur importància per a l'autonomia personal i l'autogovern col·lectiu, els drets socials continuen apareixent en la majoria dels ordenaments jurídics contemporanis com a drets dèbils i insuficientment garantits.

Amb aquest llibre l'Observatori DESC proposa discutir els principals arguments de dret positiu, econòmics, i polítics, que acostumen a esgrimir-se contra la justiciabilitat dels drets socials.

Col·laboració regular al diari Público

Després de diferents publicacions ocasionals a la secció d'opinió del diari Público, l'Observatori DESC ha aconseguit una col·laboració regular amb caràcter mensual al mateix diari. Gerardo Pisarello i Jaume Asens, membres de la junta de l'Observatori, analitzen diferents temes d'actualitat relacionats amb els drets socials.

Podeu llegir aquests articles a la web de l'Observatori

■ El dret a l'habitatge com a dret humà fonamental

Accions de formació

Curs: El Dret a un habitatge adequat: actors, reptes i oportunitats

Del 8 al 22 de març de 2010

Lloc: Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona

Organitzat per: Observatori DESC

Amb el suport de:

Les sessions van començar amb la introducció al dret a l'habitatge des de la vessant internacional, passant per la regional, concretament el reconeixement del dret a l'habitatge a Europa. Un cop presentat el context, la següent sessió va estar especialment dedicada a la situació a l'Estat espanyol fent especial èmfasi en la legislació de Catalunya. Posteriorment es van tractar problemàtiques concretes com els desnonaments, les execucions hipotecàries i l'assetjament immobiliari. La darrera sessió es va oferir en format debat amb la participació de representants de les diferents administracions públiques amb responsabilitats habitacionals: Ajuntament de Barcelona, Generalitat de Catalunya i Ministeri de l'Habitatge.

A través de les 7 sessions es va analitzar el contingut del dret a un habitatge adequat, en el marc del dret a la ciutat, amb l'objectiu d'avaluar els avenços, els límits i els reptes de les polítiques habitacionals en curs des d'una perspectiva de drets.

El programa del curs va comptar amb la participació d'experts del món acadèmic, fonamentalment professors de dret i d'arquitectura, amb d'actors procedents d'organitzacions i moviments del territori que treballen pel dret a l'habitatge, però també amb representants de les administracions públiques.

El curs es va presentar com una proposta conjunta entre l'Observatori i el Col·legi d'Advocats de Barcelona. Alhora, també comptava amb el recolzament del Departament de Mediam-bient i Habitatge, fet que va possibilitar la participació fixa d'unes 40 persones de diferents procedències. D'una banda hi havien bastants tècnics de l'administració pública (Diputació de Barcelona i Generalitat en la majoria, però també algun tècnic d'ajuntament com ara el de Terrassa). D'una altra banda, persones vinculades a organitzacions veïnals, advocats, estudiants i personal d'entitats del tercer sector. Tot això va enriquir molt el curs, en con-cret els debats, i fa pensar que l'impacte de la formació serà un salt qualitatiu.

Programa

8 març: El reconeixement internacional del Dret a l'habitatge i el dret a la ciutat

---

- Jaume Saura, President de l'Institut de Drets Humans de Catalunya i Profes-sor de Dret Internacional Públic de la Universitat de Barcelona
- Jordi Borja, Geògraf-Urbanista, Co-Director Postgrau Govern de la Ciutat - UOC

Dimecres 10 de març

- La protecció del dret a l'habitatge a Europa: introducció política pública d'habitatge
- Gerardo Pisarello, Professor de Dret Constitucional de la Universitat de Barce-lona i Vicepresident de l'Observatori DESC

12 març: El dret a l'habitatge a l'Estat espanyol: un dret en (de) construcció?

- Gerardo Pisarello, Professor de Dret Constitucional de la UB - Observatori DESC
- Xavier Mauri, Departament d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya

15 de març: La construcció del dret a l'habitatge a Espanya a través de les polí-tiques públiques i la societat civil

---

- Javier Burón, advocat dret públic de Cuatrecasas Gonçalves Pereira, grup d'estudis de la UPV-EHU Ekiten Thinking i ex Viceconseller d'Habitatge del País Basc
- Ada Colau, Observatori DESC

17 març: L'exigibilitat del dret a un habitatge adequat davant jutjats i tribu-nals. Execucions hipotecàries, assetjament immobiliari i desnonament exprés

---

- Jaume Asens, advocat Comissió Defensa Col·legi d'Advocats – Observatori DESC
- Amaya Olivas, Jutgessa

19 març: Polítiques d'habitatge'àmbit urbà: planejament, espai públic, llei barris

---

- Zaida Muixí, Arquitecta, Professora d'Urbanisme de la Universitat de Barcelona

22 març: El dret a l'habitatge en el marc de la crisi: continuïtat o canvi de model?

- Antoni Sorolla, Delegat d'habitatge de l'Ajuntament de Barcelona
- Carme Trilla, Secretària d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya
- Anunciación Romero, Directora General d'Arquitectura i Política d'Habitatge Ministeri d'Habitatge

Taula rodona: El dret a l'habitatge en el marc de la crisi: continuïtat o canvi de model?

22 de març de 2010 de 18 a 20 hores
Lloc: Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona
Organitzat per: Observatori DESC
Amb el suport de:

L'objectiu d'aquesta taula rodona va ser conèixer en quina mesura les polítiques d'habitatge que s'impulsen actualment responen o no a un canvi de model. Això significa conèixer què s'està fent des de les tres administracions públiques amb responsabilitats en matèria d'habitatge: l'Ajuntament de Barcelona, el Departament d'Habitatge de la Generalitat i el Ministeri d'Habitatge.

En efecte, tot i que l'habitatge és, en principi, una competència exclusiva de la Generalitat de Catalunya, moltes de les polítiques vinculades a l'accés a un habitatge digne com ara la regulació del règim de lloguer, els incentius fiscals a la compra, el règim d'expropiació i una part dels ajuts en matèria d'habitatge, són polítiques que provenen del Govern central. Alhora, els municipis també disposen de certes facultats en matèria de generació de sòl i d'urbanisme que incideixen directament en les condicions habitacionals del territori.

Des de l'Observatori s'ha considerat necessari ajuntar les tres administracions per tal de poder aprofundir en l'intercanvi de propostes sense que la distribució competencial signifiqui cap escull.

La taula rodona comptà amb la presència de:

- Antoni Sorolla, Delegat d'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona
- Carme Trilla, Secretaria d'Habitatge del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya
- Felipe Vizcarro, Assessor del Ministeri d'Habitatge

Actuacions a Amèrica Llatina

Programa triennial: “El Derecho a la Ciudad y los DESC en América del Sur”

Del gener 2008 al desembre 2010

Contrapart local: Centre on Housing Rights and Evictions (COHRE) – Programa de las Américas, Fundació Terranueva (Equador) i Fedevivienda (Colòmbia)

Import de la subvenció: 481.000 €

Amb el suport de:

Aquest programa, que té una durada de 3 anys, es va iniciar l'1 de gener de 2008. L'àmbit d'execució és la regió d'Amèrica del Sud i, en particular, els països focus són Equador i Colòmbia, amb alguna acció específica a l'Argentina. Al 2009 es va incorporar Brasil com a país focus, complementant-se aquest programa amb un projecte recolzat pel l'ACCD

Els objectius del programa són: promoure la garantia del dret a l'habitatge i la ciutat a través de la prevenció de desallotjaments forçosos, i la regularització d'assentaments informals urbans de Colòmbia, Equador, Argentina i Brasil.

Durant el 2010, a nivell regional es va participar al V Foro Urbà Mundial celebrat a Rio de Janeiro, Brasil, els dies 22 a 26 de març. En aquest marc es van organitzar quatre activitats de capacitació i divulgació sobre el dret a la ciutat. Al mateix temps, es va realitzar, organitzat amb d'altres organitzacions socials, el primer Foro Social Urbà. Com a resultat de la trobada es va aprovar la Carta de Rio de Janeiro, que té com a eix fonamental el dret a la ciutat. També es va donar continuïtat a les activitats de monitoratge de desallotjament a Amèrica Llatina i es van publicar cinc números del butlletí sobre Dret a l'Habitatge i a la Ciutat, que s'ha consolidat com una eina important d'informació i difusió al voltant dels temes del dret a l'habitatge a la regió.

A escala nacional, es va continuar el treball d'incidència per tal d'incloure els estàndards del dret a l'habitatge en les legislacions nacionals amb importants resultats. Així, a Colòmbia, amb l'assessoria jurídica de COHRE i FEDES, la Corte Constitucional va cancel·lar un ordre de desallotjament contra famílies desplaçades per la violència, aplicant els estàndards internacionals sobre dret a l'habitatge i fent jurisprudència respecte a la defensa del dret a una habitatge digne. A l'Equador, com a resultat de la tasca d'incidència feta, d'una banda es va aprovar el Código Orgánico de

Ordenamiento Territorial, Autonomía y Descentralización (Ley COOTAD), que inclou normes sobre la legalització d'assentaments informals. I, d'una altra, l'ajuntament de Quito va aprovar una política de regulació de barris que inclou moltes de les aportacions fetes per COHRE i Foro Urbano, i que ha permès la legalització de més de 53 barris informals.

Butlletí Dret a l'Habitatge i a la Ciutat a Amèrica Llatina, COHRE, 2010.

17 Juliol de 2010

Autors: COHRE - Programa per a les Amèriques

Data de publicació: juliol 2010

Amb el suport de:

En el marc del programa regional amb COHRE destaca també la publicació del **Butlletí bimestral sobre dret a l'Habitatge i a la Ciutat**, ja que ha tingut un gran impacte a la regió.

Durant el 2010 s'han editat 5 números. Les temàtiques abordades han estat: la gestió democràtica de les ciutat, el Foro Urbà Mundial, experiències llatinoamericanes per fer efectiu el dret a l'habitatge de les dones, el poder del llatinoamericans i la valoració de les polítiques urbanes impulsades durant la darrera dècada. Els podeu trobar a la pàgina web de l'Observatori.

Publicacions

Informe del V Fòrum Urbà Mundial

Data Publicació: 2010

Autors: UNHABITAT

El març de 2010 es va celebrar a Rio de Janeiro, Brasil, el V Fòrum Urbà Mundial. Aquesta edició va estar dedicada al Dret a la Ciutat i per primer cop va comptar, en el seu programa oficial, amb la participació de moviments populars urbans i xarxes internacionals pel Dret a l'Habitatge i a la Ciutat. L'Observatori DESC, en col·laboració amb COHRE i Habitat International Coalition, també hi va participar. Entre d'altres, amb una ponència a la sessió especial dedicada al debat entorn al Dret a la Ciutat a Amèrica Llatina (pàgina 80 de l'informe).

Podeu consultar la publicació a la web de l'Observatori, de moment només en anglès.

L'Observatori DESC al Canal 33: vídeo sobre execucions hipotecàries i vulneració del dret a l'habitatge

Perdre la vivenda, per no poder pagar la hipoteca, pot no saldar el deute i quedar-ne una part important pendent de pagar al banc o caixa. La Plataforma Afectats per la Hipoteca i l'Observatori DESC lluiten per canviar aquesta situació, inèdita a l'entorn europeu i nord-americà.

40.000 famílies i petites empreses han perdut les vivendes i els locals a Catalunya entre el 2007 i el 2010. Aquesta xifra, que arriba a les 250.000 en tot l'Estat espanyol, es podria duplicar en els pròxims anys.

El vídeo es va emetre el dimarts 30 de novembre de 2010 al programa Latituds, del Canal 33. El podeu veure a la web de l'Observatori.

Especulació i corrupció contra el dret a l'habitatge: vídeo entrevista a Ada Colau

Sèrie de 4 vídeos realitzats per la productora SICOMTV on, a través de l'entrevista a Ada Colau de l'Observatori DESC, s'analitzen les polítiques públiques en matèria d'habitatge dels darrers anys, amb especial èmfasi a la situació derivada de l'esclat de la bombolla immobiliària.

SICOMTV és un projecte recolzat per l'ACCD que pretén visibilitzar la tasca de les ONG's catalanes a través de l'audiovisual a internet.

Aquests vídeos van ser publicats el febrer de 2010 i els podeu veure a la web de l'Observatori.

Accions d'incidència i participació en campanyes

Suport jurídic a la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca

Al llarg del 2010, l'Observatori va treballar estretament amb la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) per tal de donar visibilitat a la problemàtica de les persones afectades per hipoteques impagables.

Amb l'esclat de la crisi i l'augment de l'atur, milers de famílies han arribat a una situació límit i ja no poden continuar pagant l'hipoteca. Segons dades del Consell General del Poder Judicial, entre el 2007 i el 2010 a l'Estat espanyol s'han iniciat 270.000 procediments d'execució hipotecària.

Quan això succeeix, descobreixen que no només s'enfronten a la pèrdua del seu habitatge sinó també a una condemna financera per la resta de la seva vida: el banc interposa una demanda i s'inicia el procés d'execució hipotecària que acaba amb la subhasta de l'immoble. Donat l'actual context de crisi, les subhastes es queden desertes. En aquest cas, amb la llei vigent, l'entitat bancària s'adjudica l'habitatge pel 50% del valor de taxació i continua reclamant el pagament del deute restant més els interessos i les costes judicials a la persona en situació d'insolvència, mitjançant embargaments de nòmina, embargaments a avalistes, etc.

La Plataforma d'Afectats per la Hipoteca, amb l'assessorament de l'Observatori DESC, va elaborar una proposta per tal de permetre la dació de l'habitatge en pagament del deute. Aquesta proposta es va fer arribar a tots els partits polítics amb representació parlamentària i va ser discutida a la comissió de vivenda del Congrés dels diputats el juny de 2010.

Ahora, es va facilitar un advocat que recolzés l'assessorament jurídic col·lectiu de la PAH mitjançant l'elaboració de documents útils a les persones afectades, com poden ser formularis per demanar la justícia gratuïta, per proposar la dació de l'habitatge en pagament del deute o per esbrinar la part de la nòmina embargable. Aquests documents estan disponibles a la web de la PAH: www.afectadosporlahipoteca.com

A més, aquestes accions, acompanyades d'un treball constant d'anàlisi de la problemàtica, han tingut una forta incidència als mitjans de comunicació: no només en el seguiment de la proposta de la dació en pagament, sinó també en l'anàlisi comparat amb altres polítiques europees pel tractament de la insolvència familiar i els desnonaments, o en la denúncia de casos concrets, com el de Badia del Valles.

Participació al V Fòrum Urbà Mundial

El mes de març es va celebrar a Rio de Janeiro, Brasil, el V Fòrum Urbà Mundial. Aquesta edició va estar dedicada al Dret a la Ciutat i per primer cop va comptar, en el seu programa oficial, amb la participació de moviments populars urbans i xarxes internacionals pel Dret a l'Habitatge i a la Ciutat.

L'Observatori DESC, en col·laboració amb COHRE i Habitat International Coalition, també hi va participar. Entre d'altres, Ada Colau amb una ponència a la sessió especial dedicada al Dret a la Ciutat a Amèrica Llatina.

Celebració del Dia Mundial de l'Habitat: Foro Hipotecari de Catalunya i comunicat conjunt per reclamar pobles i ciutats sostenibles

| 4 d'octubre de 2010

En el marc del treball de promoció del dret a un habitatge i a la ciutat, l'Observatori va dur a terme diferents activitats per celebrar el Dia Mundial de l'Habitat. La commemoració d'aquest dia es va establir l'any 1986 per l'Assemblea General de Nacions Unides amb l'objectiu de reflexionar sobre la situació de les ciutats al món i de recordar als governs la necessitat de promoure condicions habitacionals i de vida dignes per a tothom.

Concretament, el dilluns 4 d'octubre, l'Observatori DESC, al matí, de 10h a 14h, va participar del **Foro Hipotecari de Catalunya**, sota el títol "**Mesures contra el sobreendeutament familiar, per una solució a la condemna hipotecària**" on es van analitzar les greus conseqüències dels milers d'execucions hipotecàries que estan patint les famílies catalanes i de la resta de l'Estat.

A la tarda, a la Facultat d'Arquitectura, Vanesa Valiño, Directora de l'Observatori, va participar a la **taula rodona "Hàbitat, Ciutat i Gènere"**, organitzada per Enginyers i Arquitectes Sense Fronteres, juntament amb Zaida Muxi (arquitecte i professora d'urbanisme) i Maria Prats (professora de geografia a la Universitat Autònoma de Barcelona).

Finalment, es va fer un **comunicat conjunt amb Enginyeria Sense Fronteres i Arquitectes Sense Fronteres "Reclamant el dret a ciutats i pobles inclusius, sostenibles i democràtics"**, disponible a la web de l'Observatori.

Comunicat: Suïcidi per un desnonament

| DESC, la CONFAVC i la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca

| 12 de novembre de 2010

| Organitzat per: Confederació d'Associacions Veïnals de Catalunya – CONFAVC, Observatori de Drets Socials – DESC, Plataforma d'Afectats per la Hipoteca - PAH

L'Observatori DESC, la CONFAVC i la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca enviaren una queixa a Nacions Unides pel cas del veí que es va suïcidar abans de ser desnonat per l'empresa pública ADIGSA.

Ponències i participació en jornades

Fruit de l'intens treball dels darrers anys, l'Observatori DESC comença a ser conegut en general en matèria de drets socials, i en particular pel seu treball d'anàlisi i incidència en temes relatius al dret a l'habitatge i a la ciutat. Una de les conseqüències ha estat l'augment de sol·licituds per participar a diferents jornades i conferències. Entre aquestes, destacar:

Repensando la metròpolis.

Julio 2010, Málaga.

Organitza: Centro de Estudios Andaluces.

Ponència d'Ada Colau a la sessió sobre habitatge i dret a la ciutat.

Repensar les polítiques urbanes 30 anys després.

Novembre 2010, Barcelona.

Organitza: Universitat Internacional Menéndez Pelayo.

Participació d'Ada Colau a la taula rodona "Vulnerabilitats Urbanes".

Participació al Foro Social Mundial de Mèxic

Maig 2010, Mèxic DF.

El 2, 3 i 4 de maig de 2010 va tenir lloc el "Foro Social Mundial Temático México 2010" a Mèxic DF, sota el lema "Desde los pueblos, otras salidas a la crisis global son posibles". L'Observatori DESC va ser convidat a participar per exposar a diferents taules rodones com està afectant la crisi a Catalunya i l'Estat espanyol, especialment en matèria habitacional."

■ El dret a l'alimentació i a la sobirania alimentària

Accions de formació

Setmana per la sobirania alimentària

Del 17 al 19 de maig de 2010

Lloc: Centre Cívic Pati Ilimona i Casa del Mar

Aprofitant la presència a Madrid dels convidats amb motiu de la celebració a Madrid del Tribunal dels Pobles, la setmana posterior es va organitzar a Barcelona la Setmana per la sobirania alimentària. En el marc d'aquesta setmana, l'Observatori va organitzar les següents xerrades:

Sobirania alimentària i Dret a l'Alimentació Adequada

- Gustavo Duch, Editor de la revista "Sobirania alimentària, biodiversitat i cultures"
- Ana Suárez Franco, membre de l'organització internacional pel dret a l'alimentació, FIAN.

Enllaçant alternatives cap a la sobirania alimentària

- Rica Garcia, Observatori DESC; Iderle Brenus, La Via Campesina, Haití; Xavier Montanyes, Assemblea per la Sobirania Alimentària de Catalunya
- Alberto Montero, Centro de Estudios Políticos y Sociales, Màlaga.

Actuacions a Amèrica Llatina

Enfortiment del Dret a l'Alimentació i a la Sobirania Alimentària de comunitats camperoles dels Estats de Pernambuco i Roraima

Novembre 2009 a abril de 2011

Lloc: Brasil

Contrapart local: Movimento De Los Trabajadores Rurales Sin Tierra (MST)

Import subvenció: 195.920 euros

Amb el suport de:

El projecte té com a objectiu central l'enfortiment del dret a l'alimentació i la sobirania alimentària de comunitats camperoles dels Estats de Pernambuco i Roraima al Brasil, a les regions Nordest i Nord del país respectivament. A l'Estat de Pernambuco es dóna recolzament a les comunitats de la zona de Mata, que és una de las àrees de major conflicte degut a les pressions per la terra destinada a la producció de canya de sucre per part del negoci agrari (monocultiu i latifundi).

D'una banda, es dóna recolzament jurídic i organitzatiu a 87 campaments per fer efectius els seus drets a l'accés i la tinença de la terra. També es dóna recolzament a 5 assentaments per a la incidència en polítiques de crèdit i mercat intern en l'enfortiment de la sobirania alimentària. Hi ha també l'objectiu d'enfortir els processos de formació en drets humans, així com la discussió de gènere a l'interior del MST-Pe, per augmentar la organització i la participació política, especialment de les dones i els joves.

D'una altra banda, des de la Direcció Nacional del MST es va definir que el MST-Pe assumís la organització i la constitució del moviment a l'Estat de Roraima a la regió del Nord del país. Aquest és un dels Estats amb els índex més alts de violència i repressió a la zona rural, amb crims i desallotjaments forçosos de camperols/les.

Per això, un col·lectiu format per 6 militants del MST-Pe (un d'ells advocat) es desplaçarà a Roraima durant el temps que duri el projecte per formar i organitzar els camperols sense terra amb els que ja es tenia contacte, així com implementar la secretaria i establir acords de col·laboració amb les autoritats i les organitzacions locals.

Enfortiment de sistemes de producció sostenibles en 16 comunitats camperoles (San Pedro i Itapúa) i organitzatiu amb enfocament de gènere

Octubre 2009 a setembre de 2011

Lloc: Paraguai

Amb suport de: AECID

Contrapart local : Centro De Servicios y Estudios Rurales (CSER)

Import de la subvenció: 235.000 €

El projecte té com a objectiu central l'enfortiment de sistemes de producció sostenibles en 14 comunitats camperoles dels departaments de San Pedro i Itapúa, a través de l'accés als recursos productius i l'agricultura agroecològica; així com la promoció del desenvolupament rural sostenible mitjançant la participació de les organitzacions camperoles en la definició de polítiques amb enfocament de gènere. Amb això s'espera millorar la qualitat de vida de les comunitats així com contribuir en l'aplicació efectiva del dret a l'alimentació. Per a això, el projecte intervindrà en dos nivells: local i regional-nacional.

A nivell local es treballa, d'una banda, en la millora de la producció agrícola de 400 famílies camperoles mitjançant la recuperació de llavors natives i l'assistència en la implementació de tècniques agroecològiques. I, d'una altra, en l'assistència jurídica en els processos de legalització de terres de 667 famílies camperoles.

A nivell regional i nacional es recolza l'organització i la participació de la població camperola en la definició de propostes legislatives i de polítiques públiques, i es dona suport jurídic per a la canalització de denúncies ambientals. En aquest nivell, es desenvolupen estratègies específiques per enfortir les capacitats organitzatives i de participació de les dones en els espais de decisió, tant a l'interior de les organitzacions citades com en les esferes polítiques.

Promoció del Dret a l'Alimentació, enfortint la participació de les organitzacions camperoles en les polítiques de desenvolupament rural sostenible

Març 2010 a febrer de 2012

Lloc: Paraguai

Amb suport de: AECID

Contrapart local : BASE Investigaciones Sociales

Import de la subvenció: 236.567 €

El projecte té com a objectiu central la promoció del Dret a l'Alimentació mitjançant l'enfortiment de la participació de les organitzacions camperoles en la definició i articulació de polítiques de desenvolupament rural sostenible.

Amb això s'espera millorar la qualitat de vida de les comunitats camperoles, la gestió sostenible del medi ambient i augmentar la seguretat alimentària, directament relacionada amb el foment de l'agricultura familiar (principal font d'aliments del país).

Per a això s'actua en tres àmbits. En primer lloc, la implementació d'un Observatori del Dret a l'Alimentació que produeixi informació/estudis i anàlisi sobre la situació alimentària i els impactes de les polítiques existents, que serveixin d'eina per incidir i generar propostes. En segon lloc, l'enfortiment de les capacitats de participació i incidència de les organitzacions camperoles, amb especial empoderament de les dones; així com la mobilització de l'opinió pública i d'una Missió oficial al país del Relator especial de les Nacions Unides per al Dret a l'Alimentació. I, finalment, l'enfortiment de les xarxes nacionals i internacionals que treballen pel dret a l'alimentació per desenvolupar agendes de treball conjunt.

Enfortiment del dret a la alimentació de 15 comunitats i els drets humans dels i de les camperols/es paraguaians

Desembre 2010 a novembre de 2012

Lloc: Paraguai

Amb el suport de: AECID

Contrapart local: Asociación de Agricultores de Alto Paraná (ASAGRAPA)

Import de la subvenció: 326.928€

El projecte té com a objectiu central la defensa dels drets humans dels i de les dirigents d'organitzacions camperoles a nivell nacional, així com l'enfortiment del dret a l'alimentació i l'accés a la terra de 15 comunitats camperoles del Departament de l'Alt Paranà.

A nivell nacional, s'enforteixen les organitzacions camperoles en la defensa dels drets humans mitjançant l'assistència legal i la formació de 200 dirigents sobre els marcs legals, estratègies i mecanismes d'exigibilitat de drets humans.

A l'Alt Paranà, es recolza la promoció de drets i millora de les condicions de vida de les comunitats a través de recolzament jurídic i organitzatiu a 15 comunitats (1.200 famílies) per fer efectius els seus drets d'accés i legalització de terra; la millora de la producció agrícola de 10 comunitats (250 famílies) mitjançant recolzament directe; i l'establiment d'acords amb institucions públiques pel foment del model agroecològic i la recuperació de llavors.

Programa trienal: "Enfortiment de la sobirania alimentària per a la realització dels drets econòmics, socials i culturals i ambientals de les poblacions urbanes d'Equador"

Agost 2010 a juliol de 2013

Lloc: Equador

Amb el suport de: Ajuntament de Barcelona

Contrapart local: Centro de Derechos Económicos y Sociales (CDES)

Import de la subvenció: 337.500€

El programa té com a principal objectiu la promoció de la sobirania alimentària mitjançant l'enfortiment del teixit associatiu i la participació articulada d'organitzacions urbanes i rurals en el seguiment, el control i la generació de propostes de política pública a

Equador. Amb això s'espera millorar la qualitat de vida dels sectors populars urbans i rurals mitjançant la realització dels drets econòmics, socials, culturals i ambientals vinculats al desenvolupament en el marc de polítiques de sobirania alimentària i, especialment, al dret a l'alimentació i l'aigua.

Per això s'intervé en tres àmbits: incidència en l'opinió pública mitjançant campanyes i capacitació sobre la importància de la sobirania alimentària i la gestió sostenible dels recursos naturals en la realització dels drets humans; la promoció i enfortiment dels espais urbans d'articulació a les ciutats de Quito, Cayambe, Riobamba, Azoguez, Cuenca i Loja per al desenvolupament d'una agenda conjunta de treball (aquestes ciutats són estratègiques per constituir-se com a centres de relació i decisió tant social com política de la regió andina del país, amb major potencial a la vegada d'incidir en els processos nacionals); i l'enfortiment de les capacitats de seguiment, proposta i incidència de les organitzacions urbanes i rurals mitjançant l'elaboració d'anàlisi i investigacions i l'assistència tècnic-jurídica.

Accions d'incidència i participació en campanyes

Declaració Final VII Fòrum per un Món Rural Viu

Del 8 al 10 d'octubre de 2010

Del 8 al 10 d'octubre es va celebrar el VII Fòrum per un Món Rural Viu en Corts de la Frontera (Màlaga), organitzat per Plataforma Rural, que aglutina organitzacions agràries, de drets humans, de cooperació i de consumidors. A la trobada van assistir organitzacions que van debatre sobre les polítiques globals i locals que afecten a aquest àmbit sota el lema "Agricultures i pobles per alimentar el món i refredar el Planeta". L'Observatori DESC va participar en les sessions i grups de treball, i va presentar de forma breu l'Informe Observatori del Dret a l'Alimentació i a la Nutrició 2010, que prèviament va ser lliurat als assistents. El Fòrum va acabar amb una declaració conjunta que recull les principals demandes i els compromisos sobre els quals les organitzacions, els col·lectius i les persones que van participar seguiran treballant. La Declaració Final es troba a la web de l'Observatori.

Observatori del Dret a l'Alimentació i a la Nutrició 2010: "L'acaparament de terres i la nutrició: desafiaments per a la governança mundial"

Coincidint amb el Dia Mundial de l'Alimentació es va presentar la segona edició de l'Observatori del Dret a l'Alimentació i a la Nutrició en més de 20 països. Es tracta del primer i únic informe periòdic internacional que monitoritza les accions dels actors estatals relacionades amb la realització del dret a l'alimentació i a la nutrició. L'Informe, elaborat per un consorci de tretze organitzacions del qual n'és membre l'Observatori DESC, denuncia que la fam que pateixen 925 milions de persones al món exigeix un canvi urgent i profund en les actuals polítiques internacionals i nacionals, que han deixat l'alimentació en mans dels mercats.

L'Observatori del Dret a l'Alimentació i a la Nutrició es divideix en dues seccions. La primera conté una sèrie d'articles que proveeixen informació actual sobre les diverses polítiques adoptades en resposta a les crisi financera, alimentària i nutricional a nivell mundial. Es va posar especial atenció a la governabilitat del sistema alimentari mundial i al fenomen de l'acaparament de terres (adquisicions de terres a gran escala per inversors internacionals).

La segona secció consta d'informes sobre països i regions que il·lustren casos concrets de violacions del dret a l'alimentació i a la nutrició. El 2010 es va centrar principalment en casos relacionats amb l'acaparament de terres a Àsia, Àfrica i Amèrica Llatina. En l'edició del 2010 es va incloure una anàlisi de la crítica situació que travessa el dret a l'alimentació a Espanya vinculada a la crisi econòmica i agrària, mostrant com aquest dret fonamental tampoc està garantit als països del Nord.

Comunicat conjunt de Plataforma Rural, FIAN Internacional i l'Observatori DESC pel Dia Mundial de l'Alimentació: Crida al Govern espanyol perquè actuï en favor del Dret a l'Alimentació a Espanya i al món.

16 d'octubre de 2010 - Dia Mundial de l'Alimentació

Promouen: Plataforma Rural, FIAN Internacional, Observatori DESC

Amb motiu del Dia Mundial de l'Alimentació, un consorci de tretze organitzacions de la societat civil va presentar l'Informe Observatori del Dret a l'Alimentació i a la Nutrició 2010 en més de 20 països. L'Informe denunciava que la fam que pateixen 925 milions de persones al món exigeix un canvi urgent i profund en les actuals polítiques internacionals i nacionals, que han deixat l'alimentació en mans dels mercats. En l'edició del 2010, es va incloure una anàlisi de la crítica situació que travessa el dret a l'alimentació a Espanya vinculada a la crisi econòmica i agrària, mostrant com aquest dret fonamental tampoc està garantit als països del Nord.

L'Observatori DESC, organització autora de l'article sobre Espanya, va instar a la reforma del sistema de protecció, alhora que assenyalava els problemes estructurals del model socioeconòmic espanyol que s'hauran d'abordar per garantir el dret a l'alimentació, apuntant com a prioritat la reforma de la política agrària i alimentària que reguli els mercats i desenvolupi pràctiques agrícoles sostenibles amb la finalitat de generar ocupació rural, garantir l'alimentació de la població limitant el màxim la seva dependència de països tercers i evitar impactes mediambientals.

Publicacions

Presentació Informe Llatinoamericà sobre Monocultius i violacions de Drets Humans

10 de desembre de 2010

Lloc: Copenhaguen

Autors: Maria Silvia Emanuelli (HIC-AL), Jennie Jonsén (FIAN Sweden and SAL), Sofía Monsalve Suárez (FIAN International)

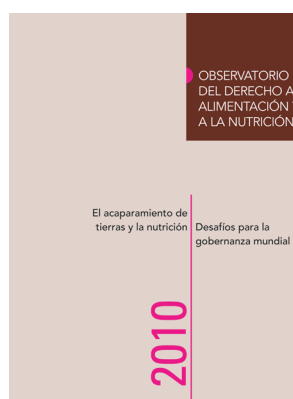
La publicació "Sucre roig, Deserts Verds. Informe Llatinoamericà sobre monocultius i violacions del dret a l'alimentació i habitatge adequats, l'aigua, la terra i el territori", coordinada per FIAN (FoodFirst Information & Action Network) i HIC-AL (Coalició Internacional per l'Hàbitat, Oficina per Amèrica Llatina), es va presentar el 10 de desembre del 2010 a Copenhaguen.

L'Informe, amb articles de 26 autors i casos de 10 països llatinoamericans, mostra que el model agroindustrial basat en els monocultius té greus impactes en els drets humans. L'Observatori DESC va col·laborar en aquest informe en contacte amb organitzacions de Paraguai i Brasil per a la documentació d'alguns dels casos presentats. Es pot trobar a la web de l'Observatori.

L'acaparament de terres i la nutrició: Desafiaments per a la governança mundial

16 d'octubre de 2010

Autor: Observatori del Dret a l'Alimentació i a la Nutrició

El 16 d'octubre, coincidint amb el Dia Mundial de l'Alimentació, es va presentar la segona edició de l'Observatori del Dret a l'Alimentació i a la Nutrició en més de 20 països i en diferents idiomes. Es tracta del primer i únic informe periòdic internacional que monitoritza les accions dels actors estatals relacionades amb la realització del dret a l'alimentació i a la nutrició. L'Informe, elaborat per un consorci de tretze organitzacions entre les quals és membre Observatori DESC, denuncia que la fam que pateixen 925 milions de persones al món exigeix un canvi urgent i profund en les actuals polítiques internacionals i nacionals, que han deixat a l'alimentació en mans dels mercats.

En la seva edició del 2010, el Relator Especial de les Nacions Unides sobre el Dret a l'Alimentació, Olivier de Schutter insisteix a assenyalar que la fam i la malnutrició són conseqüència de la injustícia i la desigualtat social, i que el seu origen està en la violació de drets humans i no en la manca d'aliments. Per això, insta als Estats a complir amb les seves obligacions internacionals i a desenvolupar un marc de polítiques que respectin, protegeixin i realitzin el Dret a l'Alimentació.

L'edició del 2010 il·lustra per primera vegada el cas d'un país del Nord com és Espanya, mostrant que la realització d'aquest dret també està en regressió en regions del planeta considerades "desenvolupades".

A Espanya, l'Informe va ser presentat en el VII Fòrum per un Món Rural Viu (8, 9 i 10 d'octubre, Cortes de la Frontera, Màlaga), organitzat per Plataforma Rural, que aglutina organitzacions agràries, de drets humans, de cooperació i de consumidors, i considerat el moviment social més representatiu de l'Estat espanyol que reivindica un model agrari social i sostenible, defensant el dret a l'alimentació i a la sobirania alimentària.

Es troba disponible en diferents idiomes i podeu accedir-hi a través de la web de l'Observatori.

■ Els desc i les dones

Publicacions

Butlletí Dret a la Ciutat a Amèrica Llatina, especial sobre habitatge i gènere

17 Juliol de 2010

Autors: COHRE - Programa per a les Amèriques

Data Publicació: Juliol 2010

COHRE - Programa per a les Amèriques va presentar el tercer número del 2010 del Butlletí sobre dret a l'habitatge i a la ciutat a Amèrica Llatina. Es va dedicar aquest número a recollir experiències que estan treballant per fer efectiu el dret a l'habitatge de les dones. Conté articles de Victoria Ricciardi, de COHRE, sobre violència domèstica i vulneració del dret a l'habitatge a Brasil, Argentina i Colòmbia; de Patricia Guerrero, de la Liga de Mujeres desplazadas de Colombia, sobre l'experiència colombiana "La ciudad de las mujeres"; i d'Elba

Nuñez, de CLADEM, sobre els desafiaments que cal afrontar per a fer efectiu el dret a l'habitatge de les dones a Amèrica Llatina.

Accions de formació

Dones, drets socials i ciutadanes

Dilluns 3 de maig de 2010

Lloc: Pati Llimona

En el marc de la Cinquena Edició del Curs de Drets Socials, Eva Fernández, Presidenta de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB), va presentar la sessió sobre dones, drets socials i ciutadanes. A més, va dedicar especial atenció a la importància de valorar les tasques de cura realitzades per dones ja que suposen un gran esforç personal i alhora resulten fonamentals per a la supervivència de la població.

Actuacions a Amèrica Llatina

Enfortiment de les accions d'exigibilitat jurídica i política dels DESC de les Dones Colombianes

Desembre 2008 a maig de 2010

Amb el suport de: Ajuntament de Barcelona

Contraparts locals: Instituto Latinoamericano de Servicios Legales Alternativos (ILSA), Casa de la Mujer, Asociación de trabajo interdisciplinario (ATI)

Import de la subvenció: 75.000 €

Aquest projecte suposa la segona fase d'un procés iniciat pel consorci format per 3 organitzacions colombianes: ATI, ILSA i Casa de la Mujer. En aquest treball en comú s'han constituït quatre taules de dones a les regions Centro, Occidente, Antioquia i Costa Caribe, a més d'una taula específica de dones indígenes. El Tribunal ha seguit sent un referent important en temes relacionats amb els DESC en espais d'organitzacions de dones, organitzacions socials i de drets humans, i a instàncies governamentals com les oficines de gènere (Bogotà, Cartagena, Santa Marta, Cali).

Durant el projecte es van desenvolupar investigacions que donen arguments i evidències de les especials vulneracions dels drets de les dones. També s'han enfortit les organitzacions de dones a través de la formació i la capacitat. A més, es van realitzar accions de justiciabilitat a partir del seguiment de casos de violació dels DESC de les dones. I, finalment, es va enfortir la incidència política i la participació de les dones en la gestió pública local i en la implementació de les polítiques públiques.

Respecte a articulacions amb d'altres xarxes, es va consolidar l'aliança amb la campanya "Mis Derechos No Se Negocian" (d'incidència amb els acords comercials i els tractats de lliure comerç); així com les aliances estratègiques amb CLADEM, la Plataforma Colombiana de Derechos Humanos, Democracia y Desarrollo, i la iniciativa andina "Buenas prácticas de la incorporación del enfoque de equidad de género en los gobiernos locales, regionales y nacionales en la subregión Andina", en Conveni amb Cedal del Perú i la Coordinadora de la Mujer de Bolivia.

Vers el ple exercici del dret a l'habitatge i a la habitat de les dones bolivianes

Desembre 2009 a novembre de 2010

Amb el suport de: Departament d'Habitatge de la Generalitat de Catalunya

Import de la subvenció: 50.000€

Contraparts locals: Fundación "Red Habitat" i la Red Nacional de Mujeres Líderes Barriales de Bolívia

Amb el suport de:

 Generalitat de Catalunya
Departament de Medi Ambient i Habitatge
Direcció General d'Habitatge

El projecte tenia com a objectiu incidir en el desplegament de la nova Constitució Boliviana. Concretament, es volia participar en el desenvolupament normatiu i de polítiques públiques relacionades amb l'accés a un habitatge digne per tal que aquestes incorpores-

sin l'enfocament de drets i les necessitats específiques de les dones.

Amb aquest objectiu en ment, el projecte va contemplar accions de formació, reflexió i investigació orientades a enfortir la presència dels grups de dones organitzats en l'elaboració de les propostes normatives i de política pública.

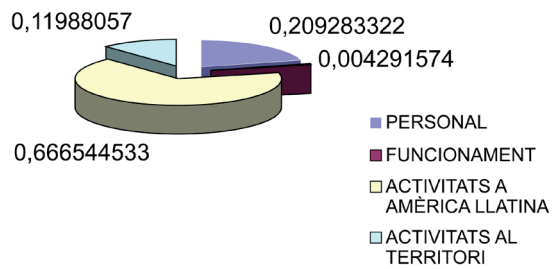
Així, per exemple, es va conformar una Mesa Técnica sobre Vivienda y Género integrada per diferents organitzacions de dones o bé d'habitatge i també de persones procedents de diferents àmbits com ara el dret o l'arquitectura. Alhora, es va participar activament en l'elaboració de la Ley de Financiamiento Solidario. Val la pena també destacar la publicació "*Género, Vivienda y Hábitat. Una propuesta de índice de cumplimiento del Derecho a un Hábitat y a una Vivienda Adecuada con perspectiva de género*".

Podeu veure el projecte a la web de l'Observatori.

Resum Econòmic

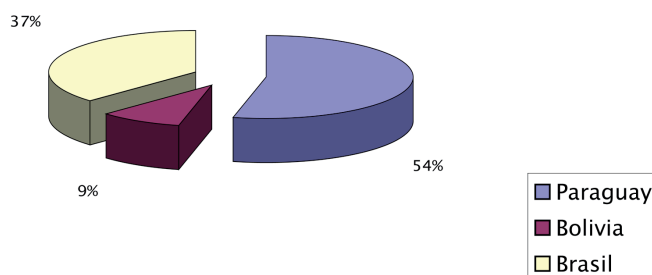
DESPESA TOTAL	699.044,14
PERSONAL	146.298,28
FUNCIONAMENT	3.000,00
ACTIVITATS A AMÈRICA LLATINA	465.944,05
ACTIVITATS AL TERRITORI	83.801,81

OBSERVATORI DESC. DISTRIBUCIÓ DE LES DESPESES 2010

INGRESSOS	699.262,69
CONVOCATÒRIES PROJECTES	658.268,12
SERVEIS: assessorament, cursos...	40.994,57

OBSERVATORI DESC. DISTRIBUCIÓ ACTIVITATS AMÈRICA LLATINA PER PAÏSOS

DESPESES PER PAÏSOS 465.944,05

Paraguay 250.197,00

Bolivia 42.000,00

Brasil 173.747,05

OBSERVATORI DESC. PROCEDÈNCIA DELS INGRESSOS 2010
